

KARL BARTH
joseba arregi

Teologia liberalak zioenez "historiko bilakaeraren jainkotiar helburua honetan datza, alegia, historia zuzentzen duten Espiritua-
ren indarrek, pausoz pauso, garaipena lortzen dutela, eta, horrela,
gizadia, pausoz pauso, izadi egoeratik kultur mailara lantzen doala.
Giza banakoak ba du zirkulo horretan parte, indar espiritualetara
ireki ta, horrela, bere burua izadi egoeratik askatasunezko nortasun
bateruntz desarroilatzen duen neurrian. Noizik behin jainkotiar
indar espiritualak modu bereizi batean berekin daramazkiten indi-
biduo batzuek azaltzen dira kondairan. Horietako errebelazio
ekarle bat, horietan gorenena ta haundiena, Nazaretako Jesus
izan zen. Gizonak aintziniarudi hau jarraitu eta honen barne bi-
zitzan hartukizun duen neurrian bere Jainko kontzientzia indartu
egiten du eta pertsonatasun aske, espiritual eta moral bateruntz
heldzen doa".

Bide berrien bila

Honela labur genezake teologia liberal protestantea, kultur protestantismoan desarroilatu zenez. Iritzi honen aurka, positibismo historiko hau eraman ezinik, gizonaren arrokeria hau jasan ezinik hautsi zuen Barthekek teologia liberalaren tradizioarekin eta beste era berri batera pentsatzen hasi zen. Ez zen Barth bakarrik izan. Barthekek teologo belaunaldi oso bati eman zion hasiera, 20. mendeko teologia protestanteari hasiera emanaz: Barth, Brunner, Gogarten, Althaus, Bultmann, Käsemann, Moltmann, Braun, Tillich eta beste asko. Hasieran, teologo batzuek talde bat osatu zuten. Teologia dialektika deritzaiona egiten zuten. "Zwischen den Zeiten" (garaien artean) aldizkaria zuten ahots: Barth, Thurneysen, Brunner, Gogarten, Bultmann... Ez zuen batasunak asko iraun. Haustean, teologia protestanteak 19. mendean egindakoarekin haustean guziak zetozen bat. Hautsitakoaren orde zerbait berrikerik eraikitzerakoan bakoitzak bere bidea hartu zuen, ordea. Bide horietatik, laburki bederen, hiru aztertuko ditugu hemen: Barthena, Bultmannena ta Tillichena. Hiru horiek guztiz bat zetozen Schleiermacher-ek teologiari eman zion eginkizuna ukatzean: gizonaren bere buruzko kontzientzia jainkozalea Schleiermacherren pentsaeraren sustraian zegoen. Teologiak kristauen bere buruzko kontzientzia jainkozaleak adierazten duena deskribatu beste egitekorik ez du. Horrela, Jainko hitzaren edo Jesukristoren ebangelioen orde zetozen gizonaren erlijioa edo jainkozaletasuna sartzen da.

Schleiermacherrek, 19. mendearen hasieran teologia liberalari hasiera eman zion. Optimismoz eta positibismoz jositako pentsaera ta teologia. Positibismo historiko honek lehenengo mundu gudura eraman zuen. 20. mendeko teologo protestanteari zail egiten zitzaion oinarri horretatik hasita Jainkoa predikatzea... Izan ere 20. mendeko teologia protestantearen berritzea Elizaren eginkizun sustraienera sortzen da, predikatu beharretik hazitzen, zehatzago,

apaizaren prediku problema bereizirik. Nola daiteke posible predikatzea esku batean periodikoa ta bestean IB edukiaz? Non dago bi mundu horien arteko batasun organikoa, nola da posible biak elkarrekin joanaraztea?

Jainko-gizonen artean hitza

12 urtetan Suizako herri batean erretore izandako Barth problema honekin topatu zen. Bi mutur dituen problema bat: batean giza bizitzaren problema, ta bestean Idazteunaren mamia; batean gizonei hitzegin beharra, bere bizitzaren kontraesan izugarriekin, eta bestean hain izugarria den Idazteunaren berriarekin hitzegin behar. Idazteuna zuzen ulertzeko problema sortzen da, beraz, hermeneutiko problema. Bainan Barthentzat problema ez da hainbeste nola egiten dugun hori, Idazteuna zuzen ulertu, baizik eta nola daitekeen posible hori, hau da, nola den posible Jainkoaren hitza giza ahoan; Jainkoaz mintzatu behar, eta gizon bezala ezin Jainkoaz mintza. Hemen azaltzen zaigu Barthen teologiaren, Barthen pentsamenduaren ulermenerako oinarrizko alderdi bat. Teologia liberala gizonaren ahalaz konbenziturik zegoen, historiaren eboluzio positiboaz (Hegel, Marx). Itzala ta errespetao zituen teologo liberalak kondairaren aurrean. Hau zuen bere jakintzaren iturri ta arau. Nahiz Jainkoari zegokionez, nahiz gizonari zegokionez. Barthekek begien aurrean duen probleman gizona ere sartzen da bere bizitzarekin, bainan mutur bat besterik ez da Beste muturrean Jainkoa ta bere hitza dago. Eta bi mutur hauen artean pisurik handiena azkenengoak hartuko du, hau da, Jainkoak eta bere hitzak. Gizona negazio bezala azalduko da. Teologia liberalaren optimismo ta positibismoaren aurrean Barthekek ez du ez kondaira ez gizona hain positibuki ikusiko. Aitzitik baizik, negatibuki ikusiko ditu. Eta horrela positibutasun guztia beste muturra azpimarkatzeko izanen da: Jainkoaren Hitza, Teologia liberalaren

kondairari buruzko errespetoaren ordez Jainkoaren Hitzaren errespetoa jarriko du Bartheke; giza kontzientziaren teologiaren ordez, Jainko errebelazioaren teologia. Gizonagan, bere Jainkoari buruzko mintzatze ta pentsatzean hasi beharrean, Jainkoagan hasten da Barth, bere gizonari buruzko mintzatze ta pentsatzean. Eta Jainkoaren Hitza Idazteunean dago. Teologiaren eginkizuna, beraz, Jainkoaren Hitza da, hori da bere eginkizun bakarra, hain beharrezko, ezinezko bezala. "Jauna mintzatu da". Hau da Barthentzat egia nagusia. Gainontzeko guztia itzalpean gelditzen da, ukazio bat besterik ez da. Eta Jaunak hitzegin izana da gizonarentzat errebelazio gertaera bakarra, guzia erabakitzen duena eta gizonaren esku ez dagoena. Gizonak egin dezakeena gauza bakarra da: Hitza entzun, eta ulertu; Historia, Sikologia ta Espekulatze guzien aurka.

Jainkoa, hasiera; Jainkoa, buru

Kristautasunaren interpretazio historiko, sikologiko ta espekulaziozko guztien kontra Bartheke Jainkoaren Errebelazioa berraurkitu du teologiaren kategoriarik nagusiena bezala. Horrela, galduta zedukan bere gai propioa itzuli dio Bartheke teologiari (1).

Idazteunaren menpean dagoen teologo bezala ulertzen du Bartheke bere burua, Idazteunaren teologo izan nahi du. Horregatik bere lehenengo liburua *Der Römerbrief* izango da, Erromatarrei eskutitza. Lan honetan bertan azaltzen da gerokoan bat Barthen adierazgarri izango den alderdia. Alderdi hau, orainarte ikusi dugunagatik, nahitaezkoa zen Barthen metodologian: Idazteunaren azterketa historiko-kritiko guztiari uko egitea. Idazteunarekiko

(1) HEINZ ZAHRT: *Die Sache mit Gott — Die protestantische Theologie im 20. Jahrhundert*. R. Piper & Co. Verlag. München, 1966. 20 horr.

elkarrizketak emankorra izan nahi badu Idazteunaren azterketa bere alderdi gizatiar, historiko-sikologikoaren harunzkaldetik hasi behar du, horiek gaindituaz. Idazteunarekiko elkarrizketa emankorra izango da honi bere *mami* bereiziaz, bere *gauza* harrigarriaz, bere *gai* jainkotiarraz galdetzen zaion neurrian bakarrik. Zergatik uko egiten dio Bartheke metodu historikoari? Gizonari beldurra dago sustraian, gizonak Idazteunaren testoa metodu hertsia batez baliatuaz bere esku hartuko ote duen beldurra, eta horrela Jainko Hitzaren gain esku izango ote duen. Horrela teologia berriro gizatiar presupostu batetan oinarrituko litzake, jainkotiar presupostuan oinarritu beharrean. Baina Bartheke hasiera eta bukaera, sustraia eta oinarria Jainkoa da, "gutziz bestelakoa" den Jainkoa. Jainkoa eta bere errebelazioa. Eta beste aldean gizona bere sinesmen, jainkozaletasun, erlijio, kultura, etab. Baina biak zeharo desberdinak. Jainkoa zeruan eta gu lurrean. Jainkoaren eta gizonaren arteko harreman modu bakarra horixe da: diastasia, distantzia, neurririk gabeko ezberdintasun kualitatibua. Bartheke teologia krisiaren teologia da. Baina zentzu honetan bakarrik: *Jainkoaren errebelazioa munduaren* krisia delako.

Bartheke, kulturaren kritikoa

Galda dezakegu Bartheke teologiari mendebaldeko erorketak zenbaiteraino eragin dion. Optimismoz eta positibismoz jositako gizaldi baten ondoren, mendebaldeko kultura, bere ideia, teoria, ohitura, erakunde ta guzti ankazgora doa. Gizaldi oso batean gizonagan eta bere ekintzetan zihurtasunik handiena izanez geroz, etsipena (2). Mendebaldeko kulturaren hondamendi honetatik Jain-

(2) Ez da ahaztu behar 19. mendea kulturari dagokionez 1914an bukatzen dela. Urte honetan hasten da lehenengo mundugudatea, 1914. Abuztuaren 4. Harnackek (teologo liberaletan handienetakoa) kaiserrak bere herriari egin behar zion dela idatzi zuen. Egun batzuk geroago beste 92 intelektualekin batera "Manifest der Intellektuellen" deritzan papera izenpetu zuen. Manifestu honetan kaiserraren gudapolitika onartzen zen. Harnack ez beste, teologo hauek izenpetu zuten delako paper hori: Wilhelm Herrmann, Adolf Deissmann, Friedrich Naumann, Reinhold

koa salbatzeko, gizonen eskuetan ez dagoen Jainko bat izan behar du, horrela kultur hondamendien menpe ez legokeena.

Litekeena da Europako mendebaldeko giro honek Barthen teologian eraginik eduki izana. Bainan kultur hondamendi horrek, mendebaldeko kulturarenak, alegia, atze-giro-ingurua bakarrik osatuko luke. Barthekek kulturari buruz dagien kritika ez bait da urte horietako kulturaren kritika bakarrik. Gehiago ere ba da: Barthekek munduko forma edo itxura guztiaren heriotz usteltasuna eta erlatibitatea salatzen du. Barthekek ez du giza kondairan aurreramenik ikusten, ez du optimismorako batere ziorik aurkitzen: *Gizonen historia amairik gabeko adierabigatasun bat da . . . , eta zati askotan zeharo erabatekoa, adierabakarrekoa* (3). Hau da: zorakeria da giza kondairan aurrerapen moral eta espiritualaren indarren bilakaera aurkitu nahi izatea, giza kondaira ez bait da zentzu bakarrekoa. Bainan askotan bai, zentzu bakarrekoa da. Ez, ordea, aurrerapenaren zentzu positibuan, aitzitik baizik, gizonaren ezinaren, frakasoaren zentzuan.

Teologia metoduak

Ez ahal du, ordea, guzti honek ezkristau doinu bat hartzen? Jainkoa Jesusengan gizon egin bait zen. Bainan Barthekek ezetz erantzungo du, bere teologia ez dela ezkristaua. Jainkoaren giza-kundean Jainkoa ez bait da benetan kondairan sartzen, tangente batek zirkulo bat ukitzen duen moduan bakarrik ukitzen du, ukitu gabe, Jainkoak mundua. Pondu matematiko bat bezala da

Seeberg, Adolf Scletter; filosofo hauek: Wilhelm Windelband, Rudolf Eucken, Wilhelm Wundt; historiagile hauek: Eduard Meyer, Karl Lamprecht, Ulrich von Wilamowitz-Moellendorf; izadi jakintzalari hauek: Wilhelm Rötgen, Max Planck, Ernst Haeckel, Wilhelm Ostwald; bainan Max Klinger, Gerhart Hauptmann eta Max Reinhardt izenak ere tartean ziren.

93 intelektual horien manifestuak 19. gizaldiko burges-idealistaren pentsamenduaren hondamendia adierazten du. Ikus honetarako Oswald Spengler: *Die Untergang des Abendlandes*. (Mendebalaren hondamendia).

(3) BARTH, KARL: *Der Römerbrief*. Zollikon-Zurich. Edizio berlandua, 1954 295 horr.

Jainkoaren errebelazioa, eta horregatixe ez da gizonarentzat inola ere oinarri, jarleku. Jainkoaren errebelazioa ez da kondairako gertakizun bat gehiago munduko beste gertakizunen ondoan: aintzinkondaira da, kondairarik gabeko gertaera, denborarik gabeko denbora, lekurik gabeko lekua, ezinezko ahala. Agertzen duena baino gehiago ezkututzen du errebelazioak, irekitzen duena baino gehiago hersten.

Horrela Barthen metodu teologikoaren ezagutzera iristen gara: Jainkoaz eta bere errebelazioaz ez dago zuzenki berri ematerik. Jainkoaren egia ezin daiteke giza hitz batean adieraz, beti *esaera* ta *kontraesaera* batean baizik. Baiezko esaera bakoitza ezezko kontraesaera batean osatu ta zuzendu beharra dago ahal bezain laister. Baietza ezetzean argitu behar da, ta ezetza baietzean. Baietzaren eta ezetzaren artean dago jokia, beraz. Hori da Barthen metodu dialektikoa: Jainkoaz ezer esan orduko ukatu beharra, Jainkoari buruz ezer positiburik esan ezina. Gizona ta gizazko den guztia dago Jainkoagandik urruti, oso urruti. Gizona ta gizazko den guztia (kondaira, kultura) dago Jainkoaren epaiean. Horregatik da ezinezko Jainkoari buruz ezer positiburik esatea, horregatik berehala ukaziora pasa beharra. Guztia, ordea, ez da ukazio Barthengan. Ba dago baita ere positibu alderdia: epaia graziaren nahiez gertatzen da, Bainan indarra epaian egiten du Barthehek grazian baino gehiago. Azkenean Barthengan ezetza indartsuago da baietza baino.

Zer da sinesmena?

Guzti honen ondorio bezala, sinesmena Barthengan mintzairarik gabe gelditzen da, ia mamirik ez duela sinesmenak, inoiz ere ez duela gizonaren posizio bat aurkezten, honen ukazioa baizik. Honela ageri da, Barthehek deskribatzen duenez, sinesmena: jainkotiar Ezezagunarekiko errespetoa da; Jainkoarekiko maitasuna,

Jainkoaren eta gizonaren arteko ezberdintasun kualitatibuz jakinaren gainean egonik; Jainkoaren ezetza Kristogan baiezte; izuturik Jainkoaren aurrean geldu egotea; ezetzean mogituzko irautea. Hutsunea, antsia, zai egotea, eza, irikiera, seinalea, airean dagoen lekunea. Sinesmenak hutsune baino zerbait gehiago izan nahi duen neurrian ez-sinesmen da. "Credo quia absurdum" esaera, absurdua delako sinesten dut, azkeneraino eramaten du. Barthekek sinemenari buruz dioen guztia kristau sinemenaren jakiteari buruzko galdera gizonaren esperientzia erlijiosoan oinarriturik erantzuteko saiakera guztien kontra zuzendua dago (4). Barthekek ez ditu begi onez ikusten gizonaren erlijioso saiakerak. Jainkoaren jainkotasuna berraurkitu duenez, ez du Jainkoaren jainkotasuna gizonaren erlijio saiakeraren menpean utzi nahi. Sustraitik kritikatzeko Barthekek erlijioa, erlijioa bait da gizonak Jainkoa bere mende jartzeko duen medio naturala. Erlijioa da sinemenaren etsia, Jainkoaren eta gizonaren arteko distantzia desegitea, gizonaren jainkotzea ta Jainkoaren gizontzea. Erlijioa: Jainkoagandik honutz bakarrik gerta daitekeena alde aurretik jakin nahi izate lotsagabea, esklabuen errebolta. Bainan erlijioa giza ahaleen burutzea delako, horregatik da erlijioa, Jainkoari dagokionez, giza ezinaren goreneko pondua. Erlijio deritzan guztia leizearen, Jainkoaren eta gizonaren artean dagoen leizearen honunkaldetik gelditzen da, gose, lo-behar eta sexualidadetik maila diferentziaz bakarrik bereizita. Erlijioa Jainkoaz jabetzeko gizonen saiakera da; Jainkoa bezala izan nahi duen gizonaren errebolta; Jainkoarekiko harremanen alderdi

(4) Sinemenaren ulermen honen ondorio bezala zera agertzen da: kristau ekintza bera ere sinemena bera bezain mugarik gabea gelditzen dela, indeterminatua. Barthekek hotz bezala deskribatzen ditu kristautasunaren kulturarekiko harremanak: kristautasuna eta aurrerapen kulturala berdintzen zituen kultur protestantismoaren aurka. Kultur emaitz guztietan heriotzaren zantzua dakus Barthekek. Benetan azkenengoa denagandik (Jainkoagandik) honutz azkenaurreko den guztia kolokan jarria dago. Honek bi ondoren ditu: 1) mundu honetakoa den guztiaren erlatibutasun "absolutua", eta 2) kristauen askatasun osoa era batera edo bestera erabakitzeko, mundu honetan ez bait dago ezer absoluturik. Horregatik emango dio Barthekek ezezkoa iraultzari, ez positibuki agintariekiko beti esaneko izan behar delako (Erromatarrei eskutitzean, 13. atala interpretatuaz), benetako iraultzagatik bakarrik, Jainkoagandik bakarrik datorrelako.

subjektibua, nahitaezko alderdia, baina horregatixe, alderdi subjektibua delako, nahitaez heriotzaren legepean dagoena. Eta erlijioaren gailur bezala Eliza ikusten du Bartheke. Eliza, eliztar-erlijioso saiakera bezala ezinezko dena, eta, une berean, eliztar-erlijioso posibilitade bezala itzuriezinekoa dena. Bartheke gogor borrokatzen du erlijioa, gizonagandik datorren guztia bezala, batez ere gizonaren saiakerak Jainkoa dutenean gai. Lehen esan bezala Bartheke Jainkoaren jainkotasuna berraurkitu du, gizonaren esku ez dagoen Jainkoa (5). Lan eta borroka horretan beste teologo asko abiatu zen Bartheekin batera. Bainan inor ez da Bartheke radikaltasunera iristen, eta iristen bada ere ez da hor gelditzen. Brunner, Gogarten, Althaus eta beste batzuek ez dira hor gelditzen. Jainkoaren jainkotasuna errespetaturik eta honen errebelazioaren bakarra onarturik, ez dituzte gizona eta honen ekintza guztiak —kultura, kondaira, etab.— usteldutakotzat jotzen, guztia heriotze itzalpean jaurtitzen. Horrela izadiaren eta graziaren harremana ondo ulertzen saiatuko da bat (Brunner), gizonaren eta giza pentsaeraren kondairatzearen garrantzia aztertuko du besteak (Gogarten), eta aintzin-errebelazioa azkenik besteak (Althaus). Baina Bartheke bere ezetzik gogorrena emango die saiakera guzti horiei. Jainkoaren errebelazioarentzat ez dago giza lokaririk, hunkigunerik (Espiritu Sainduak berak jarriko du beharrezkoa bada). Eta kon-

(5) Jainkoaren jainkotasunaren berraurkitze honetan hiru autoreen lanak dira, batez beste, erantzule:

—*Rudolf Otto*, "Sagaratua eta Profanoa", jainkotasunaren alderdiak aztertzen ditu lan honetan. Hauen artean "Numinum" izena hartzen duena. Alderdi honek berarekin du beti "Fascinum" osatzailea. Horrela jainkotasunaren gizonaren esku ez dagoen zerbait ikusten du, gizonaren beldurra ta errespetoa sortarazten duena.

—*Albert Schweitzer*, "Jesusen bizitzaren azterketaren kondaira". Idazti honetan teologia liberalak azterketa historikoetan oinarriturik lortu zuen Jesusen irudiaren frakasoa azaltzen du. Schweitzerrentzat Jesus ideia ta beldur harrigarriak zituen gizon bat zen, mundutik urruti zegoen apokaliptiko bat, Jainkoaren erreinuaren etorrera berehalakoa itxaron zuena eta bere itxaropenetan frakasatu zuena. Hemendik sortuko da gero formen kondairaren metodologia: Schmidt, Dibelius, Bultmann.

—*Karl Holl*: "Lutherren azterketa". Lutherren erlijioan kontzientziak leku handia badu erlijioaren oinarrian ez gizona, bere bizitze, gozate, nahi-izate ta irrikiekin dagoelako, baizik Jainkoa dagoelako da, bere etengabeko sortzeaz, bere bizitasun ta santutasunaz, eta abar.

junzioak adierazten duen joskera guztia borrokatuko du Bartheke: izadia *eta* grazia, adimena *eta* sinesmena, gaurkoa *eta* positiboa, erlijiosoa *eta* gizartezkoa, aleman *eta* kristau. Horrela dio Bartheke idatzitako Barmengo deklarazio teologikoak (1934):

Jesukristo da, Idaztuenak azaltzen digutenez, Jainkoaren hitz bakarra, hitz honetan bakarrik izan behar dugu usteon, bai bizitzan, bai heriotzean. Okertzat jotzen dugu Elizak bere predikuaren iturri bezala hitz honen ondoan eta gainera beste gertaera, indar, itxura eta egiarik onar dezakeenik dion dotrina.

Jainkoa, gizon ere bai

Bartheke teologiaren azalpena pondu honetan bukatuko bagenu egiaren erdia bakarrik agertuko genduke. Bartheke ez da ukazio radikal honetan gelditzen. Jainkoaren jainkotasuna ezagutzetik, onartzetik, Jainkoaren gizatasuna ezagutzera iristen da. Jainkoa nor den eta bere jainkotasunean zer den, hori, Bartheke dioenez, ez da jainkotiar "beretzat izate" baten lekune huts batean azaltzen eta errebelatzen, gizonaren itunkide denez baizik, gizonaren itunkide bezala hitzegin eta dagienez... Jainkoaren zuzen ulertutako jainkotasunak zera suposatzen du hain zuzen, bere gizatasuna. Jainkotasunak gizatasun itxura du. Horregatik gai berri bat aurkitu du Bartheke teologiarentzat; ez Jainkoa beragan denez, baizik eta gizona topatzen duen Jainkoa eta Jainkoa topatzen duen gizona da teologiaren gai berria. Horrela kondaira, komunidadea, elkarrekin izate, itun eta horrelako gogamenek berriro balio bat hartzen dute Bartheke teologian, orain arte gogamen madarikatuak ba ziren ere. Bartheke berak dio: *Jesusengan itxitako leizea berriro irekitzea ezin izan daiteke gure eginkizuna*. Orain distantziaren ordezkariaren ordezkari jartzen du, leizearen ordezkariaren itunkidetasuna, dialektikaren ordezkariaren analogia. Izan ere Bartheke iritzian munduak ba daki kondematua dagoela, ez ordea Jainkoak bere esku onetan

eusten duela. Jainkoaren absolututasunaren suak su eta gar dirau aurrerantzean ere Barthen teologian, bainan orain Jainkoaren maitasun absolutuaren sua da.

Ez ahal da guzti hau ordea orain arte esandako guztiarekin haustea, orain arte esandakoa buruzgaila jartzea? Ezetz erantzuten du Barthe. 1921ean iruten hasitako haria azkeneraino irutea dela esango du. Ba dirudi krisiaren teologia bat osatzeko arrazoi gehiago zegoela bigarren munduguduaren ondoren, aurrenekoarenean baino. Barthen erantzuna: *bonba teologia bat egiteak ez daduka zentzurik. Bai! esateko garaia da orain, eta garai batean Ez! esan behar nuen arrazoi berdinagatik, noski* (6). Horregatik ekingo dio "Kirchliche Dogmatik" bere lan nagusienaren idazteari, Eliztar Dogmatika. Lan hau egitean Canterburyko Anselmoren deio-hotsari jarrai nahiko dio: "fides quaerens intellectum", ulermena bilatzen duen sinesmena. Eta sinesmen honen eta bere ezagutzearen iturri eta gai, Idazteunak lekukotzen duen gizon egindako semeagan, hirutan den Jainko bakarraren errebelazioa da. Honela dio Heinz Zahrntek:

Hau da Jainkoaren errealdadea ta Barth honen zerbitzuan jartzen da, errealdade honen atzetik dijoa, honen lekukotasunarekin lehengo hutsunea positiboki beteaz (7).

Barthen metodua, lan honetan, deduktibua ta deskribatzailea da, apologetika asmorik gabekoa. Jainkoaren hitza deskribatuz bakarrik aurkeztu nahi du: Idazteunaren teologo da. Bainan orain ere, Idazteunaren azterketan metodu historiko-kritikoa, nahiz teologiko-kritikoaren ukazioan tinko ta irmo jarraituko du.

(6) BARTH, K.: *Der Götze wackelt*. Karl Kupischek argitaratua, 1961, Berlin.

(7) ZAHRT, H.: aip. lib., 111 horr.

Kristo, denaren ardatz

Zer da, beraz, Bartheke metodo kritikoa-aurreko honetaz baliaturik Idazteunean irakurtzen duena?

Idazteuna Jainkoaz mintzatzen denean, orduan gure begirada ta pentsamendua pondu bakar batetan biltzen dira... Eta zehazkiago behatzen badugu eta galdetzen badugu: nor eta zer dago gure begirada ta pentsamendua Idazteunak biltzen dituen pondu horretan Jainkoa bezala ezagutzeko? Orduan Idazteunak bere hasieratik eta bukaeratik honuntz Jesukristoren izenera garamazki. Gure begiek Jainkoa dakuste ta gure pentsamenduak beragan gelditzen dira... Jesukristogana zuzenduak diren neurrian (8).

Jainkoa nor den eta zer jainkotiar gizonak ez dezake bere arauera azterka, Jainkoak berak errebelatu duen tokian irakurri behar du, Bartheke dionez. Eta Jainkoaren errebelazioa Jesukristogan burutzen da. Barth teologian Kristologiak mugatzen du, determinatzen du dena, ez justifikazioari, adiskidetzeari eta salbazioari buruzko irakatsiak bakarrik, kreaioari, gizonari, betiko Jainkoaren aukerari, Elizari, azken gauzei buruzko irakatsiak ere bai. Hau da, ez gizonari, Jainkoari eta honen salbamen ekintzari buruzko irakatsiak bakarrik, giza ezagutze ta jakite guztiari buruzkoak, munduko errealidade guztiari buruzkoak ere bai. Izan ere, Barth, Jesukristorekin hasi eta Jesukristorekin bukatzen denean, ez da Jesukristoren gizakundean finkatzen, Palestinan 1-30 urtetan gertatu zenean, baizik eta Kristoren aurre-izatean, betidanik zeruan gertatu denean, Hirutasuneko bigarren pertsona den Jainkoaren semeagan. Honek zera esan nahi du: Bartheke kristologi mailan pentsatzen duenean beti Hirutasun mailan pentsatzen duela. Maila gorenen honetan jarririk Jesukristo ez da pondu bat kon-

(8) BARTH, K.: *Kirchliche Dogmatik*, II/2, 56 horr., f.

dairan, Jainkoaren eta gizonaren arteko kondaira guzia besarkatzen duena baizik, betidanik hasi ta betikotasunean barrena. Benetako kondaira, benetako Gertatzea, betikotasunean gertatzen da Hirutasun barruan. Aldian lurrean, gizonen ezaguerarako egiten du Jainkoak zeruan, betikotasunean burutu duen bere asmoa. Eta zeruan, Hirutasun barruan betidaniko betikotasunean gertatutakoa munduan, garaian Jainkoak berregiteak bere gizonarekiko maitasuna du oinarri. Barthen teologian, guztia Jainkoak maitasunerako duen askatasunari menperaturik dago, guztia dago graziara zuzendurik. Horregatik ageri da denetan Jainko graziaren lehenengotasuna: ez aldian, bainan bai Jainkoaren borondatea salbamera da lehena, ta gero kreazioa; mundua, kreazioa "theatrum gloriae Dei" da, Jainkoaren aintzaren antzestoki; ebanjelioa da lehena, gero legea.

Jainkoa, errebelazio ekarle bakar

Esan berria dugun bezala, lurrean, denboran zehar gertatzen dena, zeruan, betikotasunean Hirutasunaren barruan gertatzen dena da, gizonak ezagut dezan. Hau da: kreazio maila ez da adieragabekoa, indiferentea grazi mailari buruz. Bere barruan duen guztiarekin grazi mailaren seinale bat da, alegi bat, Jainkoaren ta gizonaren artean, izadia ta graziaren artean, kreazioa eta salbamenaren artean, guztia besarkatzen duen analogia baten alegia. Barthentzat mundu gertatzea, handian eta txikian, salbamen gertatzearen ispilu ta alegi da. Lehenago *Erromatarrei egindako eskutitzaren* garaian, Jainkoaren eta gizonaren artean leize sakon bat besterik ez zuen ikusten Barthele. Orain leize honen gainean zubi bat ikusten du. Bainan ez dugu okerbiderik hartu behar: zubi hau ez da gizonagandik Jainkoagana doana, Jainkoagandik gizonagana datorrena baizik. Esan nahi da: analogia hori ez dela gizonaren nolabaiteko jabetasun edo propiedaderen batean oina-

rritzen, Jainkoak eta gizonak "izate" berean hartukizun izango balute bezala. Ez. Horrela balitz, gizonak ba luke beragan zerbait Jainkoagana iritsi ahal izateko. Bainan pondu honetan Barth ez da batere aldatu. Jainkoaren jainkotasunaren zaindari zindo jarraitzen du. "Analogia entis" izeneko analogia edo antzekotasuna osoki ukatzen du (9). Jainkoaren eta gizonaren arteko antzekotasuna goitik beherakoa da: "analogia relationis", "analogia fidei", "analogia revelationis", hau da, harreman analogia, sinesmen analogia, errebelazio analogia bakarrik, ez izatezko analogia. Jainkoaren ta gizonaren harremanetan oinarriturik ba dago bien artean analogia bat, antzekotasun bat, bainan Jainkoa da harreman hori errebelatzen duena. Sinesmenean bakarrik atzi daiteke, beraz, antzekotasuna. Horregatik "analogia entis", izatezko antzekotasunari "analogia fidei", sinesmenezko antzekotasuna kontrajartzen dio Barthehek. Horrela, *Eliztar Dogmatika* zehar dialektikaren ordeztzekotasunaren metodologia sartuko du Barthehek: *zeruan bezala lurrean ere*.

Barthehek dioenez, Jainkoaren askatasuna maitasunerako askatasuna dela esan dugu lehenago. Bainan oztopo batekin aurkitzen da hemen Barth: predestinazioaren dotrina. Beti irakatsi izan den moduan, predestinazioaren dotrinak Jainkoak gizon batzuek aukeratu ta beste batzuek gaitzetsi egiten dituela zion. Iluntasuna (gaitzespena) eta argia (aukera) biak batera zeuden dotrina honetan. Bainan Barthehentzat guztia argi da. Barthehentzat Jainkoaren askatasuna maitasunerako askatasuna den bezala, Jainkoaren jainkotasunak gizatasuna beragan duen bezala, kreazioa itunaren kanpotikako arrazoa den bezala eta legea ebanjelioaren forma den bezala da Jainkoaren aukera bere graziaren adierazle. Barthehek dioenez, Jesukristo, une berean, aukeratzen duen Jainkoa ta auke-

(9) Eliza katolikoak "analogia entis" delakoa onartzea da Barthehentzat benetako arrazoi bakarra Eliza katolikoa ez onartzeko. Gainontzeko arrazoiak seriota-sunik gabeko txorakeriak iruditzen zaizkio.

ratutako gizona da: Jainkoak bere burua aukeratu du gizonaren itxuran. Barthekek ez du ukatzen gaitzespenik dagoenik Jainkoaren aldetik, baina gaitzespen honen gaia Jainkoa bera da. Hau da: benetan gaitzetsia izan den gizon bakarra Jainkoaren semea bera izan da. Horregatik ez dago gehiago gizonarentzat gaitzespen posibilitaderik. Jainkoaren predestinazioan sinesteak zera dio: gizonaren ez-gaitzespenean sinesteak, gizonaren gaitzespenean sinestenik eza. Sinesmena da posibilitade bakarra, ez-sinesmena ezinezkoa da. Bat bakarra, Jesukristo, gaitzetsia izan denez geroztik askorentzat (gizonentzat) ez dago gaitzespen posibilitaderik (10).

Paradojak ala kontraesanak?

Barthekek bere hasierako ezetza beietzean aldatu du. Baina bere hasierako ideia eta postura asko ez du aldatu. Hasieran kondaira ta kultura gaitzesten bazituen, Jainkoaren jainkotasunaren izenean noski, gero onartzen ditu, Jainkoaren jainkotasunaren izenean noski, orain ere. Baina berengan izan dezaketen errealdade guztia kendurik onartzen ditu. Benetan dena, benetan gertatzen den gauza bakarra zera bait da: Hirutasun donea, ta Hirutasun barruko bilakatzea. Gainontzeko guztia, gizon-kondaira-kultura, Hirutasun barruko gertatzearen itzal bat besterik ez da, alegia bat, ispilu bat. Horrela Barthekek bere teologiaren bigarren aldia Jainkoaren gizonarekiko itunkide izatea aurkitu badu ere, azkenean guztia Jainkoaren zeruetako ta betiko bakarrizketa batean bukatzen da.

(10) Horrela bekatuaren posibilitadearen problema sortzen da Barthen teologian: Barthehentzat bekatua ez da posibilitade bat, metafisikoki ezinezkoa dena aukeratzea baizik. Zenbaiteraino da posible ezinezkoa aukeratzea?